

Kulturhistorisk inventering

SÄFSNÄS KYRKOGÅRD

Bilaga 4, skyddsvärda gravvårdar

Område C

OMRÅDE C

Karaktärisering

Etablering	Området tillhör i sin placering ett av kyrkogårdens äldsta. Läget söder om kyrkan var i regel en attraktiv plats att begravas på.
Gravtyper	Familjegravar och enkelgravar. Samtliga gravar är troligen kistgravar.
Terräng och läge	Del av gamla kyrkogården. Kilformat område söder om kyrkan, mellan områdena A och B. Området är högre beläget än grusgången längs kyrkan och kan därför från det hållet nås av en trapp.
Gångar och belysning	Området ramas in av grusgångar. På västsidan är en rad med främst familjegravar belägen utanför grusgången. Ingen belysning finns inom området.
Träd och buskar	Rygghäckar finns längs områdets västra gräns och mitt i kvarteret, och i dem växer en ung lönn och en björk. I områdets nordvästra hörn finns en hög lind. En ölandstok växer i områdets södra hörn.
Gravvårdar	Trots att området hör till kyrkogårdens äldsta så finns det bara en gravvård från innan 1900-talet. Karaktären präglas av större påkostade familjegravar, somliga i form av sand- eller grusgravar med sten- eller häckaromgärdningar. Den vanligaste formen på gravvårdar är bredlåg men även mer högsnala varianter förekommer. De flesta gravvårdarna har eller har sannolikt haft rygghäckar, vilket bidrar till områdets prydliga och i sammanhanget något ålderdomliga karaktär.
Samband med andra områden	Områdets yttre grusgångar samspelar med motsvarande i område A och B i det att samma typ av stora familjegravar är belägna längs dem. Detta är en av faktorerna som gör att område A, B och C tillsammans bildar enheten <i>gamla kyrkogården</i> , som ger en högtidlig och ålderdomlig inramning till kyrkobyggnaden. Det finns även likheter i områdenas övriga planläggning och utseendet på gravvårdarna.

Värdering

- Områdets äldre gravvårdar i nära anslutning till kyrkobyggnaden hjälper till att ge den en känsla av ålderdomlighet. Detta ger besökare den värdefulla möjligheten att kunna placera in kyrkobyggnaden i en historisk kontext.
- Gravvårdarnas placeringar med rygghäckar och omfattningar skapar en känsla av att området är gammalt. Detta kan bidra till att besökare får möjlighet att reflektera över sin egen tid i förhållande till en miljö där det framgår att någonting har kommit före.
- Somliga av områdets gravvårdar har en vacker patina som ytterligare bidrar till förståelsen av området som gammalt.

Urvalspremisser

Gravvårdarna som har sten- eller häckomfattningar är enhetligt samlade, och detta i kombination med deras närhet till kyrkan visar hur bygdens väletablerade befolkning försökte manifestera sig själva. Detta samband gör att de tilldelas högt eller mycket högt skyddsvärde. Gravvårdar som besitter en eller fler av övriga skyddsvärda egenskaper (se bilaga 1, *skyddsvärda egenskaper*) tilldelas högt eller mycket högt skyddsvärde.

Särskilt skyddvärda gravvårdar

Gravnummer	Ålder	Namn på grav	Värde
GK F1 76	1899	Bäärnhelm	Mycket högt
GK F1 77	1919/1930	Andersson	Mycket högt
GK F1 79	1923	Johnsson	Mycket högt
GK F1 80	1923/1927	A A Eriksson	Mycket högt
GK F1 81	1925	C J Olsson	Mycket högt
GK F1 84	-	Wictor Gustafson	Mycket högt
GK F1 86	1936	Ulrik Nordahl	Högt
GK F1 90	1909	Julia Carger	Mycket högt
GK F1 154	1923	Johansson	Mycket högt
GK F1 157	-	Karl Myhr	Högt
GK F1 158	1928	Per Berglund	Mycket högt
GK F1 159	-	Walentin Sundberg	Högt
GK F1 160	1928/1956	Tyberg	Mycket högt
GK F1 161	1963	Johan Gustafsson	Högt
GK F1 163	1926	P J Sundqvist	Mycket högt
GK F1 164	1926	Axel Stjernquist	Mycket högt
GK F1 165	1926	Sven Löfgren	Mycket högt
GK F1 166	1974	Olsson	Mycket högt
GK F1 167	1926	Holm	Mycket högt
GK F1 170	1927	Persson	Mycket högt
GK F1 187	-	J W Ekelöf	Mycket högt

Namn:	Ludvig Bäärnhelm/Sara Karolina Bäärnhelm född Bergsten
Titel:	Överstelöjtnant
Gård:	
Ålder:	1899
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Värderat som solitär	X
Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	X
Rik inskription	
Titel	X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Andersson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1919/1930
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Johnsson
Titel:	Kyrkvården
Gård:	
Ålder:	1923
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet	X	Lokalt material		Skyddsvärde: Mycket högt	
Patina	X	Konstnärlig utformning			
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria		Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Hög ålder	X	Rik inskription		Kan återanvändas inom samma kvarter	
Lokalt hantverk		Titel	X		

Kommentar:

Namn:	A A Eriksson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1923/1927
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar: Lavpåväxten som gör texten svåräst är att betrakta som en skada snarare än som patina.

Namn:	C J Olsson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1925
Material:	

Motivering/Skyddsvärden

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet	X	Lokalt material		Skyddsvärde:	Mycket högt
Patina	X	Konstnärlig utformning		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria	X	Kan återanvändas inom samma kvarter	
Hög ålder	X	Rik inskription			
Lokalt hantverk		Titel			

Kommentar: Makarna Carl Johan (1863-1925) och Augusta Olsson (1863-1943) var innehavare av Uddeholms gästgiveri i Fredriksberg från 1800-talets slut och in på 1900-talet.

Namn:	Wictor Gustafson
Titel:	Skogvaktaren
Gård:	
Ålder:	
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	X
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar: Wictor Gustafson (1857-1923) var skogvaktare i Wattrangi, och utöver detta idrottsman, jägare, vasaloppsåkare och naturvän. Hans nedtecknade jaktminnen finns utgivna av Nordiska museet 1984: *Jaktminnen från Dalarnas finnskogar*.

Hustrun Selma Gustafson var känd som en duktig skidåkare.

Namn:	Ulrik Nordahl
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1936
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär ☒Värderat som del i sammanhang/helhet ☐

Del av arkitektonisk helhet	☒
Patina	☒
Gårdsnamn	☐
Gravvård i gjutjärn/trä	☐
Hög ålder	☐
Lokalt hantverk	☐

Lokalt material	☐
Konstnärlig utformning	☐
Ovanlig på kyrkogården	☐
Personhistoria	☐
Rik inskription	☐
Titel	☐

Skyddsvärde: Högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats ☐Kan återanvändas på befintlig gravplats ☒Kan återanvändas inom samma kvarter ☐

Kommentar:

Namn:	Julia Carger
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1909
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet		Lokalt material		Skyddsvärde: Mycket högt	
Patina	X	Konstnärlig utformning			
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria	X	Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Hög ålder	X	Rik inskription		Kan återanvändas inom samma kvarter	
Lokalt hantverk		Titel			

Kommentar: Julia Carger (1820-1902) var dotter till kryddkramhandlaren och grosshandlaren Henrik Reinhold Carger. Hon bodde i hushållet hos brukspatron August Sundin i Fredriksberg, sannolikt som trotjänarinna.

Namn:	Johansson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1923
Material:	Granit

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Karl Myhr
Titel:	
Gård:	
Ålder:	
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

Kan återanvändas på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Per Berglund
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1928
Material:	Röd granit

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär ☒Värderat som del i sammanhang/helhet ☐

Del av arkitektonisk helhet	☒
Patina	☐
Gårdsnamn	☐
Gravvård i gjutjärn/trä	☐
Hög ålder	☒
Lokalt hantverk	☐

Lokalt material	☐
Konstnärlig utformning	☐
Ovanlig på kyrkogården	☐
Personhistoria	☐
Rik inskription	☐
Titel	☐

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats ☒Kan återanvändas på befintlig gravplats ☐Kan återanvändas inom samma kvarter ☐

Kommentar: Lavpåväxten som gör texten svåräst är att betrakta som en skada snarare än som patina.

Namn:	Walentin Sundberg
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1928/1947
Material:	Röd granit

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	?
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

Kan återanvändas på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Tyberg
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1928/1956
Material:	Röd granit

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet	X	Lokalt material		Skyddsvärde: Mycket högt	
Patina		Konstnärlig utformning			
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria	X	Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Hög ålder	?	Rik inskription		Kan återanvändas inom samma kvarter	
Lokalt hantverk		Titel			

Kommentar: Lavpåväxten som gör texten svåräst är att betrakta som en skada snarare än som patina.

Gamberth (född Gambetta) Tyberg (1884-1956) var övermontör vid Fredriksbergswerken. Han var även grundare av dess industribrandkår 1910 och Säfsnäs brandkårs första chef efter dess bildande 1940. Han hade en framträdande roll för såväl elektrifieringen av Fredriksberg som för telefonens införande i socknen.

Namn:	Johan Gustafsson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1963
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

Kan återanvändas på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	P J Sundqvist
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1926
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Axel Stjernquist		
Titel:			
Gård:			
Ålder:	1926		
Material:	Diabas		
Motivering/Skyddsvärden	Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet
Del av arkitektonisk helhet	X	Lokalt material	Skyddsvärde: Mycket högt
Patina	X	Konstnärlig utformning	
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården	Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria	Kan återanvändas på befintlig gravplats
Hög ålder	X	Rik inskription	Kan återanvändas inom samma kvarter
Lokalt hantverk		Titel	

Kommentar:

Namn:	Sven Löfgren
Titel:	Stationskarlen (?)
Gård:	
Ålder:	1926
Material:	Röd granit

Motivering/Skyddsvärden

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet	X	Lokalt material		Skyddsvärde: Mycket högt	
Patina	X	Konstnärlig utformning			
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria		Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Hög ålder	X	Rik inskription		Kan återanvändas inom samma kvarter	
Lokalt hantverk		Titel	X		

Kommentar:

Namn:	Olsson
Titel:	Skogvaktaren
Gård:	
Ålder:	1974
Material:	Ljus granit

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Holm
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1926
Material:	Röd granit

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Persson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1927
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	X
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	J W Ekelöf
Titel:	Skogvaktaren
Gård:	
Ålder:	
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Del av arkitektonisk helhet	X
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Värderat som solitär	X
Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Värderat som del i sammanhang/helhet	
--------------------------------------	--

Skyddsvärde:	Mycket högt
--------------	-------------

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
---	---

Kan återanvändas på befintlig gravplats	
---	--

Kan återanvändas inom samma kvarter	
-------------------------------------	--

Kommentar:

